

Õiguskantsler

Teie 22.12.2023 nr

Meie 11.01.2024 nr 7-5/240045/2400197

Lasteaia lahtiolekuaja muutmine

Lugupeetud avaldaja

Te ei ole rahul sellega, et Rae Vallavalitsus muutis 12. detsembri 2023 korraldusega nr 2453 Lagedi Kooli lasteaia lahtiolekuaja, ehkki hoolekogu tegi 21. novembril ettepaneku jätta see muutmata. Küsisite, mis on hoolekogu mõte, kui selle arvamust ei arvestata, ning palusite hinnangut, kas koolipidaja ja koolijuht on tegutsenud õiguspäraselt. Tõite välja, et hoolekogu ettepanekust hoolimata tõstsid vald ja kool 12. detsembril lahtiolekuaja muutmise küsimuse uuesti üles. Samas ei teatatud hoolekogule, et vallavalitsus oli samal päeval juba teinud lahtiolekuaja muutmise korralduse.

Leian, et vald võis kehtestada lasteaia uue lahtiolekuaja, kuigi hoolekogu tegi teistsuguse ettepaneku.

Kool ja vallavalitsus kinnitasid õiguskantsleri nõunikule, et Lagedi Kooli lasteaia valverühm on endiselt avatud alates kella 7 ning vanematele, kes saavad lapsele lasteaeda järele tulla alles pärast kella 18, tagatakse teenus kokkuleppel, vastavalt pere vajadusele.

Hoolekogu roll

1. [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 5 lõige 3 sätestab, et ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli puhul kohaldatakse lasteaia osale koolieelse lasteasutuse seaduses sätestatud ning põhikooli osale põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud. Lasteaia ja põhikooli ümberkorraldamise, kooli pidamise üleandmise, tegevuse lõpetamise ning hoolekogu koosseisu suhtes kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud. Ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli direktor juhindub oma tegevuses koolieelse lasteasutuse seadusest ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest.

Samamoodi sätestavad [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (PGS) § 2 lõige 5 ja § 73 lõige 5.

Järelikult tuleb ka kooliga ühe asutuse moodustava lasteaia lahtiolekuaja üle otsustamisel lähtuda KELS § 19 lõikest 2. See säte ütleb, et lasteasutuse lahtiolekuaja otsustab valla- või linnavalitsus, lähtudes hoolekogu ettepanekust.

2. Küsimus on, kuidas tuleb mõista sätte osa „lähtudes hoolekogu ettepanekust“.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

KELS § 10 lõike 1 järgi vastutab kohalik omavalitsus selle eest, et igale lapsele oleks tagatud võimalus käia teeninduspiirkonna lasteaias. Kui see võimalus tagatakse valla või linna enda peetava lasteaia kaudu, vastutab selle lasteaia ülalpidamise eest samuti vald või linn ([kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) § 6 lg 2). Seega peab lasteaiateenuse kättesaadavuse eest hoolt kandma vald või linn. Lapsevanem saab vallalt või linnalt nõuda nõuetekohast teenust vajaduse korral ka kohtu kaudu.

KELS § 24 lõike 1 kohaselt on hoolekogu alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on jälgida, et õppe- ja kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele ning teha selleks koostööd lasteasutuse personaliga. Täpsemalt on Riigikogu leidnud, et hoolekogu osaleb ka lasteaia lahtiolekuaja küsimuse lahendamisel, esitades selle kohta oma ettepaneku. Kui see ettepanek oleks valla- või linnavalitsusele kohustuslik, tekiks küsimus, kuidas lahendada olukordi, kui hoolekogu ei teegi ettepanekut või see ettepanek pole asjaolusid arvestades mõistlik. Seadus siin vastuseid ei anna ning ühtegi tõhusat hooba hoolekogu tegevuse mõjutamiseks lasteaia pidajal ei ole (tegu on lasteaia organiga). Samas tuleb lasteaia pidajal kõigi otsuste tegemisel (sealhulgas lahtiolekuageade üle otsustamisel) arvesse võtta, et ta peab tagama nõuetele vastava teenuse ning kasutama olemasolevaid ressursse otstarbekalt.

Eelnevat arvestades ei saa KELS § 19 lõiget 2 tõlgendada nii, et valla- või linnavalitsusel pole õigust sisuliselt otsustada lasteaia lahtiolekuaja üle, vaid ta peab selle kehtestama täpselt nii, nagu on otsustanud hoolekogu. Mõistagi tuleb ka valla- või linnavalitsusel lasteaia lahtiolekuagea kehtestades arvestada laste ja perede huve ning hoolekogu ettepanekut sisuliselt kaaluda. Samas võib valla- või linnavalitsus kehtestada lahtiolekuaja hoolekogu ettepanekust erinevalt.

3. Küsisite, mis mõte on hoolekogu ettepanekul või hoolekogult arvamuse küsimisel, kui hoolekogu arvamus ei ole valla- või linnavalitsusele kohustuslik.

Hoolekogus saavad lasteaiale olulisi küsimusi ühiselt arutada lapsevanemate, õpetajate ja lasteaia pidaja esindajad. See on oluline, kuna osapooltel võivad olla erisugused arusaamad. Hoolekogu arvamus aitab kohalikul omavalitsusel paremini mõista, mis lasteaias igapäevaselt toimub. Koostöös hoolekoguga saab lasteaia pidaja paremini seista laste huvid eest. Seega, hoolekogu ja lasteaia juhtkonna ning lasteaia pidaja eesmärk peab olema koostöö, arvamuste vahetamine ja selle koostöö tulemusena parimate võimalike lahenduste leidmine. See, kuidas koostöö sujub, on paljuski poliitilise kultuuri küsimus.

Võrdluseks, plaanitavas uues seaduses (vt [alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõu](#)) ongi kavas reguleerida hoolekogu rolli selgemalt. See tähendab, et üldjuhul esitab hoolekogu asja kohta oma arvamuse või osaleb hoolekogu koostöös lasteaia juhatuse / pidajaga mitmesuguste küsimuste lahendamises.

Lagedi Kooli lasteaia lahtiolekuajad

4. Rae Vallavalitsuse 12.12.2023 [korraldus](#) nr 2453 „Rae valla koolieelsete munitsipaallasteasutuste lahtiolekuaja kehtestamine“ puudutab kõiki Rae valla lasteaedu, seega ka Lagedi Kooli lasteaeda (vt näiteks lasteaia lahtiolekuaja vaidlustamise kohta Tallinna Halduskohtu otsust asjas nr [3-19-1954](#)).

Vallavalitsus otsustas, et Rae valla koolieelsed munitsipaallasteasutused on avatud esmaspäevast reedeni kella 7.30–18.00. Korralduse punkti 2 järgi on Rae valla koolieelse

munitsipaallasteasutuse juhil õigus põhjendatud vajaduse korral avada valverühm hommikul kella 7.00–7.30.

Lagedi Kooli direktor ja vallavalitsus kinnitasid õiguskantsleri nõunikule, et Lagedi Kooli lasteaias avatakse hommikune valverühm. Kool ja vallavalitsus selgitasid veel, et kui mõni vanem ei saa kella 18 lapsele lasteaeda järele minna, lahendatakse need olukorrad avalduse alusel iga pere puhul eraldi.

Kooli direktori selgituse kohaselt saadetigi vanematele 21. detsembril uus küsimustik selleks, et muu hulgas selgitada välja need pered, kes vajavad lasteaia teenust ka pärast kella 18. Seda arvestades ei saa öelda, et kooli direktori saadetud küsimustik, mis ei olnud anonüümne, vaid sellega paluti infot iga pere kohta eraldi, oleks olnud asjakohatu.

5. Nii oma avalduses kui ka õiguskantsleri nõunikuga vesteldes (04.01.2024) väljendasite rahuolematust selle üle, kuidas on toimunud lasteaia lahtiolekuaja arutamine hoolekogu, kooli ja valla vahel. Küsisite, kuidas oleks mõistlik tekkinud olukorda lahendada. Leidsite, et kuna lahtiolekuaja küsimus on hoolekogus tõstatatud mitu korda, viitab see valla ja kooli soovile survestada hoolekogu tegema valla ja koolile sobilikku otsust. Samuti ei ole Te rahul, et samal päeval, kui hoolekogu pidi teist korda lahtiolekuaja kohta otsustama (12.12.2023), tegi vallavalitsus lahtiolekuaja kohta korralduse, ent hoolekogule sellest ei teatatud.

Mõistan, et nii korduv lasteaia lahtiolekuaja arutamine kui ka korraldusest mitteteatamine võisid jääda arusaamatuks ja hoolekogu liikmete hulgas pahameelt tekitada. Märgin siiski, et kui lugeda hoolekogu 21. novembri ja 12. detsembri [koosolekute protokolle](#), siis selgub, et arutatud küsimused ei olnud täpselt ühesugused. 21. novembri koosolekul arutati lasteaia lahtiolekuaja kohta ettepaneku tegemist (KELS § 19 lg 2). 12. detsembri koosoleku protokoll järgi aga paluti otsustada lasteaia kodukorra punkti 4.1 muutmise üle (KELS § 9² lg 2). Muudatus pidi protokoll kohaselt puudutama muu hulgas hommikust valverühma ja õhtust erilahendust, kui mõni pere vajab teenust pärast kella 18.

Paraku ei ole võimalik toimunud sündmusi või ebakõlasid suhtluses olematuks teha. Ilmselt saadi üksteisest varesti aru ning osapoolte tegevus oli halvasti koordineeritud. See on ebaneeldiv, kuid oluline on, et vigu tunnistatakse ning neist õpitakse.

Saadan selle kirja koopia ka vallavalitsusele ja koolile. Võimalik, et hoolekogu, kooli juhtkonna ja valla vahelisi pingeid aitaks leevendada see, kui vald ja/või kool selgitaks hoolekogule veel kord, miks üks või teine samm astuti. Hoolekogu 21. novembril peetud koosoleku protokollist võib jääda mulje, et lasteaia lahtiolekuajaga muudeti ainult selle tõttu, et vald soovis ühtlustada kõigi Rae valla lasteaedade lahtiolekuajaga. Üksnes see põhjendus ei tundu usutav. Seadus ei nõua, et kõik valla lasteaiad peavad lahti olema ühel ja samal ajal. Ka õiguskantsleri nõuniku ja koolijuhhi vestlusest jäi mulje, et kella 18-ks on kõik lapsed lasteaiast koju viidud ning lasteaia lahti hoidmine on seetõttu ebamõistlik ressursikasutus, mida tuleks vältida.

Kooli vanematekogu

6. Küsisite, millised on kooli vanematekogu moodustamise õiguslikud raamid ja mis vormis peab see tegutsema.

Ehkki vanematekogud tegutsevad mitmes koolis, ei ole seadusega vanematekogu loomist ette nähtud. Vanematekogul ei saa olla samasuguseid õigusi, mis seaduse järgi on koolijuhil, kooli pidajal või hoolekogul. Samuti ei ole vanematekogu otsused neile organitele täitmiseks

kohustuslikud. Seega on vanematekogu vabatahtlikult moodustatud nõuandev kogu, mis on kooli juhtkonna partner koolielu küsimuste arutamisel. Üheks võimaluseks on küsida koolidelt, kus vanematekogu on moodustatud, kuidas nad seda tegid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia (avaldaja isikuandmeteta): Lagedi Kool
Rae Vallavalitsus
Haridus- ja Teadusministeerium